

Rada ERÚ

Energetický regulační úřad

Masarykovo nám. 5, 586 01 Jihlava

Č. j.: 09128-12/2020-ERU

V Jihlavě dne 8. června 2021

R o z h o d n u t í

O rozkladu společnosti **AZ Energies s.r.o.**, se sídlem Pardubická 326, 537 01 Chrudim, IČ: 067 42 157, zastoupené JUDr. Petrem Plavcem Ph.D., advokátem ve společnosti Plavec & Partners, advokátní kancelář s.r.o., se sídlem Na Zábradlí 205/1, 110 00 Praha 1 (dále též „účastník řízení“), proti rozhodnutí Energetického regulačního úřadu č. j. 09128-7/2020-ERU ze dne 14. prosince 2020 (sp. zn. OSR-09128/2020-ERU), kterým Energetický regulační úřad jako věcně příslušný správní orgán dle § 18 zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, a podle § 23 odst. 11 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně spotřebitele“), účastníka řízení ve **výroku I.** uznal vinným z pokračujícího přestupku podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele spáchaného 12 dílčími skutky, ve **výroku II.** jej uznal vinným z pokračujícího přestupku podle § 91 odst. 5 písm. d) energetického zákona spáchaného 8 dílčími skutky, ve **výroku III.** jej uznal vinným z pokračujícího přestupku podle § 91 odst. 11 písm. d) energetického zákona spáchaného 4 dílčími skutky, ve **výroku IV.** jej uznal vinným z pokračujícího přestupku podle § 91 odst. 5 písm. d) energetického zákona spáchaného 8 dílčími skutky, a ve **výroku V.** jej uznal vinným z pokračujícího přestupku podle § 91 odst. 11 písm. d) energetického zákona spáchaného 4 dílčími skutky, za což mu byla ve **výroku VI.** uložena úhrnná pokuta ve výši 300 000 Kč a ve **výroku VII.** mu byla uložena povinnost náhrady nákladů řízení ve výši paušální částky 1 000 Kč, Rada Energetického regulačního úřadu (dále též „Rada“) jako nadřízený správní orgán Energetického regulačního úřadu podle § 17b odst. 10 písm. b) energetického zákona rozhodla v souladu s § 96 odst. 2 tohoto zákona ve spojení s § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), na návrh rozkladové komise, ustavené podle § 152 odst. 3 správního řádu, takto:

Rozklad společnosti AZ Energies s.r.o., se sídlem Pardubická 326, 537 01 Chrudim, IČ: 067 42 157, proti rozhodnutí Energetického regulačního úřadu č. j. 09128-7/2020-ERU ze dne 14. prosince 2020 (sp. zn. OSR-09128/2020-ERU) se zamítá a napadené rozhodnutí se potvrzuje.

Odůvodnění:

I. Výkon kontroly a správní řízení v prvním stupni

Energetický regulační úřad u účastníka řízení ve dnech 26. července 2019, 8. srpna 2019 a 12. února 2020 zahájil několik kontrol podle zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů, jejichž předmětem bylo dodržování povinností stanovených držiteli licence na obchod s elektřinou v § 30 odst. 2 písm. n) energetického zákona (7 kontrol), resp. stanovených držiteli licence na obchod s plynem v § 61 odst. 2 písm. p) energetického zákona (4 kontroly), a v případě všech uvedených kontrol také dodržování povinností stanovených v § 4 zákona o ochraně spotřebitele. Výsledkem těchto kontrol bylo celkem jedenáct protokolů o kontrole, blíže identifikovaných na straně 5 odůvodnění napadeného rozhodnutí. Vůči kontrolním zjištěním uvedeným v těchto protokolech podal účastník řízení námitky, které však byly ve všech případech zamítnuty jako nedůvodné.

Na základě skutečností zjištěných při výše uvedených kontrolách, a po vyhodnocení dalších zjištěných skutečností, vydal Energetický regulační úřad v souladu s § 90 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o odpovědnosti za přestupky“), ve spojení s § 150 správního řádu, příkaz č. j. 09128-3/2020-ERU ze dne 16. října 2020, kterým účastníka řízení uznal vinným ze spáchání pokračujícího přestupku podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele, dvou pokračujících přestupků podle § 91 odst. 5 písm. d) energetického zákona a také dvou pokračujících přestupků dle § 91 odst. 11 písm. d) téhož zákona. Za tyto přestupky účastníkovi řízení uložil úhrnnou pokutu ve výši 300 000 Kč.

Účastník řízení dne 27. října 2020 zaslal Energetickému regulačnímu úřadu včasný odpor proti tomuto příkazu, který tím byl podle § 150 odst. 3 správního řádu zrušen, a správní řízení pokračovalo. Ve svém odporu účastník řízení mj. uvedl, že v podstatě uznává zjištěné skutkové okolnosti, neboť je nepochybné, že došlo k dočasnému rozporu mezi právním a faktickým stavem, když se mylně domníval, že má smluvní vztah se zákazníky, v důsledku čehož sice došlo ke skutečnostem popsáným v příkazu, rozhodně však nešlo o úmyslné porušení zákona či snahu o poškození zákazníka či narušení pravidel trhu. Pokud došlo k porušení právních předpisů, pak bez jeho zavinění, a ne v takové míře, která by odpovídala uložené sankci.

O pokračování ve správním řízení a možnosti vyjádřit se k podkladům rozhodnutí před vydáním rozhodnutí ve věci byl účastník řízení vyrozuměn dne 30. října 2020. Zároveň jej Energetický regulační úřad poučil o právu žádat nařízení ústního jednání a o možnosti doložení aktuálních majetkových poměrů. Účastník řízení se k věci vyjádřil dne 12. listopadu 2020, odkázal se na svá předešlá vyjádření, zejména na obsah podaného odporu, a zdůraznil, že důkazy a podklady by neměly být vykládány čistě formalisticky. Namítá multiplikaci postihu za jeden skutek, neboť jeho případná nedbalost se projevila jen v neznalosti aktuálního stavu smluv pro daná odběrová místa a veškeré další jeho kroky byly pouze následkem této jedné transakce a jednoho administrativního pochybení, způsobeného společností Moravská plynárenská a.s. Závěrem účastník řízení namítá, že pokud by byl uznán vinným, měla by mu být uložena pouze symbolická sankce, zároveň ovšem navrhuje i zastavení správního řízení.

II. Napadené rozhodnutí

Rozhodnutím č. j. 09128-7/2020-ERU ze dne 14. prosince 2020 Energetický regulační úřad účastníka řízení ve **výroku I.** uznal vinným z dvanácti dílčími skutky spáchaného pokračujícího přestupku podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele, kterého se dopustil tím, že v rozporu s § 4 odst. 4 a § 4 odst. 3 zákona o ochraně spotřebitele ve spojení s písm. f) přílohy č. 2 k témuž zákonu užil vůči jedenácti spotřebitelům agresivní obchodní praktiku, když po nich požadoval platby za sdružené služby dodávky elektřiny nebo plynu, které jim dodal i přesto, že si je od něj dotčení spotřebitelé neobjednali, ve výroku II. byl účastník řízení uznán vinným z osmi dílčími skutky spáchaného pokračujícího přestupku podle § 91 odst. 5 písm. d) energetického zákona, kterého se v rozporu s § 30 odst. 2 písm. n) téhož zákona dopustil dne 14. března 2019 prostřednictvím žádosti o změnu dodavatele elektřiny, když při provádění úkonů nezbytných k uskutečnění této změny uvedl v informačním systému společnosti OTE, a.s., se sídlem Sokolovská 192/79, 186 00 Praha 8 - Karlín, IČ: 264 63 318 (dále jen „operátor trhu“), v případě osmi odběrných míst nepravdivou informaci, že má se zákazníky v těchto odběrných místech uzavřeny smlouvy o dodávkách elektřiny, ve výroku III. byl účastník řízení uznán vinným z čtyřmi dílčími skutky spáchaného pokračujícího přestupku dle § 91 odst. 11 písm. d) energetického zákona, kterého se v rozporu s § 61 odst. 2 písm. p) téhož zákona dopustil dne 7. února 2019 prostřednictvím žádosti o změnu dodavatele plynu, když při provádění úkonů nezbytných k uskutečnění této změny uvedl v informačním systému operátora trhu v případě čtyř odběrných míst nepravdivou informaci, že mezi ním a zákazníky v těchto odběrných místech byly uzavřeny smlouvy o dodávkách plynu, ve výroku IV. byl účastník řízení uznán vinným z osmi dílčími skutky spáchaného pokračujícího přestupku podle § 91 odst. 5 písm. d) energetického zákona, kterého se v rozporu s § 30 odst. 2 písm. n) téhož zákona dopustil jako stávající dodavatel elektřiny (vedený takto v informačním systému operátora trhu) při provádění úkonů nezbytných k uskutečnění změny dodavatele v případě čtyř odběrných míst, kdy v informačním systému operátora trhu při zadání požadavku na zastavení změny dodavatele uvedl nepravdivou informaci (pro každé odběrné místo vždy dvěma skutky spáchanými dne 24. dubna 2019 a 12. května 2019), že u něj nedošlo k ukončení smlouvy, a ve výroku V. pak byl účastník řízení uznán vinným z čtyřmi dílčími skutky spáchaného pokračujícího přestupku podle § 91 odst. 11 písm. d) energetického zákona, kterého se v rozporu s § 61 odst. 2 písm. p) téhož zákona jako stávající dodavatel plynu (vedený takto v informačním systému operátora trhu) dopustil při provádění úkonů nezbytných k uskutečnění změny dodavatele v případě čtyř odběrných míst, kdy ve dnech 1., 13. a 29. března 2019 a 18. dubna 2019 v informačním systému operátora trhu při zadání požadavku na zastavení změny dodavatele uvedl nepravdivou informaci, že u něj nedošlo k ukončení smlouvy, za což mu byla uložena úhrnná pokuta ve výši 300 000 Kč a povinnost náhrady nákladů řízení.

Energetický regulační úřad v odůvodnění rozhodnutí podrobně popsal zjištěný skutkový stav a setrval na svých závěrech, uvedených již ve zrušeném příkaze ze dne 16. října 2020. Vypořádal se zde i s námitkami účastníka řízení obsaženými v jeho vyjádření ze dne 12. listopadu 2020, když po posouzení věci dospěl k závěru, že účastník řízení bez jakéhokoliv podkladu, ať už smlouvy uzavřené přímo s dotčenými zákazníky, či jiného obdobného titulu, požádal v systému operátora trhu o změnu dodavatele v dotčených odběrných místech na svou osobu, následně do těchto odběrných míst dodával energie, a poté

ještě opakovaně bránil jiným subjektům ve změně dodavatele. Jednáním účastníka řízení tak došlo v případě všech přestupků k naplnění jejich formální i materiální stránky, přičemž za tyto přestupky nese objektivní odpovědnost, neboť je zřejmé, že nevynaložil veškeré úsilí, které po něm bylo možné požadovat, aby jejich spáchání zabránil. Při úvahách o výši pokuty byla aplikována zásada absorpce, při zohlednění povahy a závažnosti spáchaných přestupků, jejich počtu, jakož i doby trvání protiprávního stavu. S ohledem majetkové poměry účastníka řízení pak byla uložena pokuta při spodní hranici jejího zákonem stanoveného rozpětí tak, aby pro něj nebyla likvidační.

III. Rozklad účastníka řízení

Proti rozhodnutí Energetického regulačního úřadu č. j. 09128-7/2020-ERU ze dne 14. prosince 2020, které mu bylo doručeno téhož dne, podal účastník řízení dne 29. prosince 2020 rozklad, v jehož odůvodnění navrhuje, aby Rada Energetického regulačního úřadu napadené rozhodnutí zrušila, případně jej změnila ve smyslu snížení uložené sankce.

Účastník řízení se odkazuje na svá předchozí vyjádření a v podstatě zopakoval své dřívější námitky, když tvrdí, že rozhodnutí je založeno na nesprávně zjištěném skutkovém stavu, nebylo vydáno na základě řádného správního řízení, věc nebyla správně právně posouzena, a zejména namítá neadekvátnost uložené sankce, neboť má za to, že jeho jediné pochybení je podřazeno pod několik skutkových podstat a dále rozváděno jako samostatné přestupky, čímž se jeho trest neakceptovatelně násobí. Domnívá se, že jsou tak porušeny základní právní zásady, kdy pro jeden skutek nelze vést více řízení, shledávat v něm několik deliktů a ukládat více sankcí. Účastník řízení uvádí, že se na vytýkaném jednání rozhodně neobohatil, z čehož je zřejmé, že se takové jednání nebude opakovat, a proto je dle jeho mínění uložení jakákoliv sankce nadbytečné, a pokud už by měla být udělena, tak pouze v symbolické výši. Dále tvrdí, že v dané situaci neměl možnost postupovat jiným způsobem a namítá nedostatečné zohlednění své námitky ohledně skutečnosti, že zájmy zákazníků nebyly poškozeny, přičemž stále trvá na tom, že veškeré jemu za vinu kladené skutky vznikly v důsledku administrativní chyby na straně společnosti Moravská plynárenská a.s.

IV. Řízení o rozkladu

Rozklad účastníka řízení byl podán včas a splňoval předepsané náležitosti. Po jeho projednání v rozkladové komisi zřízené podle § 152 odst. 3 správního řádu a s přihlédnutím k návrhu rozkladové komise rozhodla Rada tak, jak je uvedeno ve výrokové části tohoto rozhodnutí, a to z následujících důvodů.

Podle § 98 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky, odvolací správní orgán přezkoumává napadené rozhodnutí v plném rozsahu. Rada tudíž obecně musí plně přezkoumat zákonnost napadeného rozhodnutí i jeho věcnou správnost z úřední povinnosti.

Po posouzení věci Rada konstatuje, že námitky účastníka řízení uvedené v podaném rozkladu nejsou důvodné, skutkový stav věci byl zjištěn bez důvodných pochybností, právní hodnocení prvostupňového správního orgánu je správné, napadené rozhodnutí bylo vydáno v souladu s právními předpisy a bylo přezkoumatelně odůvodněno.

V rámci kontrol provedených u účastníka řízení Energetickým regulačním úřadem, jakož i v následně vedeném správním řízení, které předcházelo vydání rozkladem napadeného rozhodnutí, bylo nepochybně zjištěno, že účastník řízení neměl žádný právní titul, jenž by jej

opravňoval k dodávkám elektřiny či plynu do kteréhokoliv z odběrných míst, jež jsou předmětem tohoto rozhodnutí. V přezkoumávaném případě se tak účastník řízení svým jednáním prokazatelně dopustil jednak agresivní obchodní praktiky, když naplnil formální i materiální stránku přestupku podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele, a také ve výše specifikovaných případech naplnil formální i materiální stránky přestupků podle § 91 odst. 5 písm. d), resp. § 91 odst. 11 písm. d) energetického zákona, když v systému operátora trhu uvedl prostřednictvím jednotlivých žádostí o změnu dodavatele elektřiny či plynu nepravdivé informace o uzavření smlouvy, a konečně podal v informačním systému operátora trhu žádosti o pozastavení změny dodavatele, kdy nepravdivě (i opakovaně) tvrdil, že nedošlo k ukončení smlouvy, čímž blokoval jejich nového dodavatele, aniž by však měl s těmito zákazníky uzavřenou jakoukoli smlouvu.

Žádné z dotčených odběrných míst nebylo ani součástí Smlouvy o prodeji a koupi části závodu ze dne 30. ledna 2019, na kterou se účastník řízení odkazoval v rámci svých námitek proti výše uvedeným kontrolním protokolům, a kterou účastník řízení jako kupující uzavřel se společností Moravská plynárenská s.r.o., a účastník řízení zároveň nepředložil ani žádnou jinou smlouvu dodávkového charakteru uzavřenou přímo s jednotlivými zákazníky ve vztahu k jejich odběrným místům. Sám účastník řízení to ostatně po celou dobu správního řízení přiznává, když s odkazem na uvedenou Smlouvu o prodeji a koupi části závodu na svoji obhajobu uvádí, že veškeré jemu za vinu kladené skutky jsou výhradně důsledkem administrativní chyby na straně společnosti Moravská plynárenská a.s., aniž by však toto tvrzení jakkoli objasnil či doložil. Podle názoru Rady uvedeným tvrzením dochází k relativizaci odpovědnosti účastníka řízení za jeho vlastní jednání, neboť to byl koneckonců on, kdo uzavřel se společností Moravská plynárenská s.r.o. smlouvu o prodeji části závodu a následně zadával požadavky na změnu dodavatele, resp. pozastavení změny dodavatele v systému operátora trhu bez jakéhokoliv právního důvodu. Jak už bylo výše uvedeno, žádné z předmětných odběrných míst nebylo předmětem této Smlouvy, jež má s přezkoumávaným případem společné pouze to, že poškození zákazníci v minulosti uzavřeli smlouvy na dodávky energií se společností Moravská plynárenská s.r.o., jež také následně akceptovala jejich výpovědi, přičemž účastník ve vztahu k těmto zákazníkům, resp. odběrným místům vymezeným ve výroku I. napadeného rozhodnutí požádal o provedení změny dodavatele, na základě čehož jim následně poskytoval nevyžádanou dodávku, učinil tak na základě nepravdivých informací (výroky II. a III.) a části těchto zákazníků dále blokoval přestup k jiným dodavatelům (výroky IV. a V.) s tvrzením, že nedošlo k ukončení závazkového vztahu mezi ním a těmito zákazníky.

Z výše uvedeného vyplývá, že i když se účastník řízení snaží zbavit své odpovědnosti s odkazem na tvrzené administrativní pochybení společnosti Moravská plynárenská s.r.o., nijak blíže neosvětlil, jak by k něčemu podobnému mělo či mohlo dojít. Zároveň však po celou dobu nijak nerozporuje, že ačkoli sám s dotčenými zákazníky nikdy žádnou smlouvu neuzavřel a ani neexistoval jiný titul k tomu, aby byl oprávněn k dodávkám energií do odběrných míst dotčených zákazníků, přesto v systému operátora trhu skutečně podal žádosti o změnu dodavatele elektřiny či plynu ve vztahu k dotčeným odběrným místům na sebe, k této změně poté došlo a byly zahájeny dodávky do dotčených odběrných míst zákazníků, přičemž za toto neobjednané plnění účastník řízení následně vystavil zákazníkům faktury, prostřednictvím kterých požadoval úhradu těchto dodávek, a vůči požadavkům nových dodavatelů na změnu dodavatele, kteří měli s dotčenými zákazníky uzavřeny

smlouvy, bránil podáním odporu v systému operátora trhu ve změně dodavatele na jejich osobu s odůvodněním, že u něj nedošlo k ukončení smlouvy. Vzhledem k těmto skutkovým okolnostem je potom spáchání výše uvedených přestupků zcela zřejmé a nepochybné.

Prvostupňový správní orgán tak správně kvalifikoval případy specifikované ve výroku I. napadeného rozhodnutí jako pokračující přestupek podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele, spáchaný porušením § 4 odst. 4, a § 4 odst. 3 téhož zákona ve spojení s písm. f) přílohy č. 2 k němu. Rada nemá žádné pochybnosti o tom, že účastník řízení užil vůči jedenácti spotřebitelům agresivní obchodní praktiku, když po nich požadoval platby za sdružené služby dodávky elektřiny nebo plynu, které jim dodal i přesto, že si je od něj dotčení spotřebitelé neobjednali. Povahu této praktiky lze obecně označit za poskytování nevyžádaného plnění zákazníkům, čemuž odpovídá i označení tohoto jednání ze strany prvostupňového správního orgánu jakožto jednání porušující zákaz podle písm. f) přílohy č. 2 k zákonu o ochraně spotřebitele (*Obchodní praktiky jsou vždy považovány za agresivní, pokud prodávající požaduje na spotřebiteli okamžitou nebo odloženou platbu za výrobky nebo služby, které mu dodal, ačkoli si je spotřebitel neobjednal nebo požaduje vrácení či uschování nevyžádaných výrobků, nejedná-li se o náhradní dodávku podle předem uzavřené smlouvy*). Přílohy č. 1 a 2 k zákonu o ochraně spotřebitele představují tzv. černou listinu obchodních praktik, které jsou zakázány bez dalšího (viz ostatně použití výrazu „vždy“ v odkazovaném ustanovení). K této problematice v oblasti energetiky se vyjádřil i Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 7 As 110/2014 – 52, podle nějž platí, že „...v případě posuzování obchodní praktiky uvedené v příloze č. 1 a č. 2 zákona o ochraně spotřebitele (taxativní výčet nekalých praktik odpovídající příloze I citované směrnice), nemusí vnitrostátní orgán posuzovat dopad praktiky na ekonomické chování průměrného spotřebitele, respektive nemusí zvažovat otázku, zda např. setrvačný prodej [bod f) přílohy č. 2 zákona o ochraně spotřebitele] způsobil, nebo mohl způsobit, že spotřebitel učinil rozhodnutí o obchodní transakci, které by jinak neučinil“. V tomto ohledu je tedy zjevné, že v případech specifikovaných ve výroku I. napadeného rozhodnutí postačuje posouzení, zda tato jednání odpovídají některé z praktik obsažených na seznamu zakázaných obchodních praktik, neboť tento seznam je založen na předpokladu, že tyto praktiky jsou způsobilé přivodit pro spotřebitele újmu, a proto jsou zakázány bez dalšího. V daném případě se přitom zjevně jedná o případ tzv. setrvačného prodeje spadajícího pod výše specifikované ustanovení, neboť účastník řízení realizoval dodávku zákazníkům bez uzavření smlouvy.

Rada se nedomnívá, že by se v daném případě mohlo jednat toliko o administrativní pochybení související s převodem části podniku, a jednání účastníka řízení hodnotí jako nepochybně společensky škodlivé, jakkoli škodlivost tohoto jednání nedosahuje společenské škodlivosti porušení energetického zákona, jež jsou specifikována ve výrocih II. až V. napadeného rozhodnutí. V nich popsána jednání považuje Rada v daném kontextu za závažnější, neboť spáchání přestupků agresivních obchodních praktik bylo v podstatě druhotným důsledkem nesprávného jednání účastníka řízení v procesu změny dodavatele. Nutno konstatovat z hlediska hodnocení materiální stránky, že pokud prvostupňový správní orgán hovoří o zneužití dominantního postavení účastníka řízení na trhu s energiemi, není takové tvrzení správné, neboť účastník řízení na liberalizovaném trhu s energiemi nepochybně nemá dominantní postavení ve smyslu toho, jak se tento pojem běžně chápe, tj. ve smyslu významného tržního podílu. Účastník řízení nepochybně v dominantním postavení není, ale jeho vliv na právní poměry dotčených odběratelů je dán povahou trhu s elektřinou

a plynem, kdy je fakticky možné, aby v konkrétním čase do odběrného místa dodávku realizoval pouze jeden dodavatel. Pokud tedy dojde k neoprávněné změně dodavatele či jejímu neoprávněnému bránění, je zákazník zásadně omezen na právu svobodné volby dodavatele, protože fakticky není dodávka jiným dodavatelem realizovatelná. Sankce v daném případě byla účastníkovi řízení zcela správně uložena za využití absorpční zásady za jeden z dále uvedených přestupků podle energetického zákona, a proto nemůže mít nepřesné vyhodnocení pozice účastníka řízení na energetickém trhu (jako pozice dominantní) vliv na správnost a zákonnost napadeného rozhodnutí, ostatně Rada má za to, že byť ne zcela nepřesně, tak byly důsledky jednání účastníka řízení z hlediska jeho tržního postavení vyhodnoceny správně.

Podle § 91 odst. 5 písm. d) energetického zákona se držitel licence na obchod s elektřinou dopustí přestupku tím, že poruší některou z povinností uvedených v § 30 odst. 2 téhož zákona. V ustanovení § 30 odst. 2 písm. n) energetického zákona je potom obchodníkovi s elektřinou stanovena povinnost, aby při provádění úkonů nezbytných k uskutečnění volby nebo změny dodavatele elektřiny uváděl pravdivé a úplné informace a na žádost Energetického regulačního úřadu předložil údaje a podklady sloužící k jejich ověření. Přestupku podle § 91 odst. 11 písm. d) energetického zákona se potom může dopustit držitel licence na obchod s plynem tím, že poruší některou z povinností uložených mu v § 61 odst. 2 téhož zákona. Podle § 61 odst. 2 písm. p) energetického zákona je obdobně i obchodník s plynem při provádění úkonů nezbytných k uskutečnění volby nebo změny dodavatele plynu povinen uvádět pravdivé a úplné informace a na žádost Energetického regulačního úřadu předložit údaje a podklady sloužící k jejich ověření.

Účastník řízení je držitelem licence na obchod s elektřinou i plynem, výše uvedené povinnosti se na něj tedy vztahují. Zároveň je nepochybné, že účastník řízení prostřednictvím informačního systému operátora trhu uvedl nepravdivé informace o tom, že v případě odběrných míst specifikovaných ve výrocích II. a III. napadeného rozhodnutí byla mezi ním a v rozhodnutí uvedenými zákazníky uzavřena smlouva o dodávkách elektřiny či plynu, resp. v informačním systému operátora trhu při zadání požadavku na zastavení změny dodavatele uvedl nepravdivé informace pro každé ve výrocích IV. a V. napadeného rozhodnutí specifikované odběrné místo, že u něj nedošlo k ukončení smlouvy na dodávky elektřiny či plynu. Výše uvedená jednání jsou v rámci kontrolních spisů doložena výpisy ze systému operátora trhu pro jednotlivá odběrná místa, prostřednictvím něž dodavatelé zadávají své požadavky či další informace, včetně informace o právním titulu, na jehož základě určitý požadavek vznáší, případně žádost o pozastavení změny dodavatele podle § 36 a 37 vyhlášky č. 408/2015 Sb., o Pravidlech trhu s elektřinou, ve znění pozdějších předpisů, anebo § 111 a 112 vyhlášky č. 349/2015 Sb., o Pravidlech trhu s plynem, ve znění pozdějších předpisů. Smyslem a účelem předmětné právní úpravy je, aby stav evidovaný v systému operátora trhu, prostřednictvím něhož je zajišťováno fungování trhu s elektřinou a plynem (zejména ve smyslu přiřazení dodávky konkrétnímu zákazníkovi skrze jedinou technickou infrastrukturu konkrétnímu obchodníkovi), odpovídal stavu soukromoprávnímu, tj. aby požadavky a informace zadávané jednotlivými obchodníky odpovídaly soukromoprávním ujednáním s odběrateli.

Porušení § 30 odst. 2 písm. n), resp. § 61 odst. 2 písm. p) energetického zákona proto Rada vnímá z hlediska typové společenské škodlivost jako relativně závažné. Jednak z toho důvodu, že dodavatelé elektřiny a plynu jakožto kvalifikované osoby působící na trhu musí

nepochybně vědět, jaká jsou jejich práva a povinnosti a jakým způsobem mají určité skutečnosti právně hodnotit, a nemůže tak obstát např. absurdní obhajoba, že jednali v důsledku administrativního pochybení (i s ohledem na objektivní odpovědnost právnické osoby za přestupky), za druhé je třeba zohlednit, že ačkoliv požadavky do systému operátora trhu, které mohou mít zásadní dopad na práva a povinnosti zákazníků, zadávají jiní účastníci trhu než zákazníci (kteří tyto skutečnosti fakticky nemají možnost ovlivnit), je významným chráněným zájmem, aby takovým jednáním nemohlo docházet k ignorování zákazníky projevené vůle v soukromoprávní oblasti. Jinak řečeno, pokud má konání či nekonání účastníků trhu v informačním systému operátor dopady ve faktické rovině, je třeba na něj klást vysoké nároky co do správnosti a pravdivosti.

Rada musí odmítnout i rozkladové námítky účastníka řízení týkající se uložené sankce, které jsou částečně zformulovány na samé hranici srozumitelnosti, když účastník řízení namítá, že „*v podstatě jediné pochybení je podřazeno pod několik skutkových podstat a dále rozváděno jako samostatné přestupky, z čehož vychází i uložená sankce... se jedná o neakceptovatelné násobení trestu a porušení základních právních zásad, kdy nelze pro jeden skutek vést více řízení, shledávat v něm několik deliktů a ukládat více sankcí.*“. Zde se jednalo o pět pokračujících přestupků, tedy obecně pět skutků, z čehož plyne, že počet jednotlivých deliktních jednání není roven počtu spáchaných přestupků. Pokud má účastník řízení na mysli, že jediným jednáním naplnil více skutkových podstat více přestupků, není to zcela přesné, protože jednotlivé skutkové podstaty reagují na narušení odlišných zákonů chráněných zájmů. V případě agresivní obchodní praxe se jedná o důsledek realizace nevyžádané dodávky elektřiny či plynu zákazníkovi bez právního vztahu po určitou dobu, kdežto v případě uvedení nepravdivé informace při žádosti o změnu dodavatele o ochranu zájmu na tom, aby obchodníci nedosahovali faktické realizace dodávkových vztahů v rozporu s právními poměry stran (toto jednání by bylo sankcionovatelné i bez následku spočívajícího v realizaci nevyžádané dodávky).

Prvostupňový správní orgán správně aplikoval absorpční zásadu podle § 41 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky, podle něhož se za dva nebo více přestupků téhož pachatele projednaných ve společném řízení uloží správní trest podle ustanovení vztahujícího se na přestupek nejprísněji trestný, když účastníka řízení uznal vinným ze spáchání pěti různých pokračujících přestupků, spáchaných množstvím dílčích skutků. Konkrétně se jedná o pokračující přestupek podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele, dva pokračující přestupky podle § 91 odst. 5 písm. d) energetického zákona a také dva pokračující přestupky podle § 91 odst. 11 písm. d) téhož zákona. V daném případě byly splněny také všechny podmínky pro aplikaci § 7 zákona o odpovědnosti za přestupky, který stanoví, že pokračováním se rozumí takové jednání, jehož jednotlivé útoky vedené jednotným záměrem naplňují skutkovou podstatu stejného přestupku, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení, blízkou souvislostí časovou a souvislostí v předmětu útoku.

Prvostupňový správní orgán musel nutně přihlídnout rovněž k množství jednotlivých dílčích útoků, jejich závažnosti a k délce doby jejich páchaní, a tyto zohlednit při ukládání sankce za všech pět skutků, resp. pět pokračujících přestupků, kdy jednotlivé dílčí útoky účastníka řízení naplňovaly opakovaně všechny znaky skutkových podstat přestupků podle § 91 odst. 5 písm. d) a § 91 odst. 11 písm. d) energetického zákona, jakož i přestupku podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele. Byť je účastník řízení právnickou osobou, jeho jednotlivé skutky byly vedeny totožným záměrem, na což lze usuzovat ze skutečnosti,

že si byl dobře vědom svých zákonných povinností, jeho postup se opakoval identicky a kontinuálně proběhl prakticky v jednom časovém období, a proto lze v jeho jednání nalézt jak stejný způsob provedení, tak blízkou souvislost časovou. Naplněna byla rovněž podmínka souvislosti v předmětu útoku, neboť se ve všech případech jednalo o zákazníky, kteří měnili dodavatele elektřiny či plynu.

K výši uložené sankce účastník řízení uvádí, že se na vytýkaném jednání rozhodně neobohatil, a je tedy zřejmé, že takové jednání nebude opakovat či o opakování vůbec uvažovat. Proto je zde podle jeho mínění jakákoliv sankce takřka nadbytečná a i s ohledem na charakter jeho neúmyslného jednání by případná sankce měla být spíše symbolická. Ani s tím se Rada neztotožňuje, když v daném případě naopak považuje uloženou pokutu v částce 300 000 Kč za relativně nízkou, neboť takto uložená sankce se pohybuje při samé spodní hranici zákonného rozmezí stanoveného pro předmětné přestupky. Rada pro úplnost připomíná, že jako horní hranice zákonem stanoveného rozmezí je stanovena pokuta ve výši 50 000 000 Kč, nebo pokuta do výše 1 % z čistého obratu dosaženého držitelem licence za poslední ukončené účetní období. V přezkoumávaném případě je zřejmé, že se nejednalo o žádné administrativní pochybení související s převodem podniku, s ohledem na to je tedy uložená pokuta velmi nízká, a rozhodně není namístě její další snižování (ani vzhledem k předloženému zápornému hospodářskému výsledku účastníka řízení). Smyslem postihování předmětných přestupků přitom není primárně veřejný zájem na zákonnosti ekonomických transakcí (tj. aby se dodavatel na zákaznících neobohacoval), ale primárně spotřebitelů či zákazníků jako obecně slabší smluvní stany, a to ve specifické oblasti dodávek energií, kde je faktická možnost volby ekonomického chování těchto subjektů v praxi omezena technickými překážkami, především nemožností pružně odebírat elektřinu a plyn v jednom odběrném místě od různých dodavatelů, a složitostí fungování trhu s těmito komoditami, který vyžaduje zajištění dodávky po právní i faktické stránce profesionálními subjekty, neboť zákazník nemá možnost sám v systému operátora trhu žádat o změnu dodavatele či rozporovat informace uvedené dodavateli.

Při stanovení výše pokuty je správní orgán vázán řadou zásad, jež se často dostávají do vzájemného střetu, a je pak na uvážení správního orgánu, která z nich v daném případě převáží. Jednu ze základních zásad správního řízení bezpochyby představuje zásada legitimního očekávání a rovnosti, podle níž je správní orgán zavázán dbát o to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly. Současně je ovšem správní orgán povinen v každém jednotlivém případě posuzovat konkrétní okolnosti individuálně a z takto zjištěných podkladů s ohledem na zásadu individualizace sankce vycházet při stanovení druhu i výše trestu. Ačkoliv stanovení konkrétní výměry uložené pokuty spadá do tzv. diskreční pravomoci prvostupňového správního orgánu, Rada považuje za vhodné, aby správní orgán do budoucna, při projednávání obdobných případů, postupoval při ukládání trestů daleko přísněji a s vyšší výměrou ukládaných sankcí.

V. Závěr

Po přezkumu rozkladem napadeného rozhodnutí Energetického regulačního úřadu v rozsahu podle § 98 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky dospěla Rada Energetického regulačního úřadu jako nadřízený správní orgán vzhledem ke všem výše uvedeným skutečnostem k závěru, že napadené rozhodnutí vychází z řádně zjištěného skutkového stavu,

bylo vydáno v souladu s právními předpisy a rovněž splňuje požadavky kladené správním řádem na obsah správního rozhodnutí. Podle § 68 odst. 3 správního řádu byly uvedeny důvody výroků rozhodnutí, podklady pro jeho vydání a úvahy Energetického regulačního úřadu, kterými se řídil při jejich hodnocení a při výkladu právních předpisů. Jelikož nebyl dán žádný důvod pro zrušení či změnu rozkladem napadeného rozhodnutí, Rada Energetického regulačního úřadu rozhodla o zamítnutí rozkladu a potvrzení napadeného rozhodnutí.

Poučení o opravném prostředku:

Proti tomuto rozhodnutí není podle § 17b odst. 11 energetického zákona přípustný opravný prostředek.

Ing. Stanislav Trávníček, Ph.D., v.r.
předseda Rady Energetického regulačního úřadu

Obdrží:

AZ Energies s.r.o., prostřednictvím JUDr. Petra Plavce Ph.D.